

DOĞU AKDENİZ JEOPOLİTİĞİ YENİDEN İNŞA EDİLİYOR

Ayhan Doğaner, Kıdemli Araştırmacı, EDAM

Giriş

Küresel olarak, kuralların, hukukun, insan haklarının, BM gibi uluslararası kuruluşların, devlet dışı sivil toplum örgütlerinin işlevsiz kaldığı, vekalet savaşlarının küresel olarak hüküm sürdüğü bir dönemden geçiyoruz. 21.Yüzyılın ikinci çeyreğine girilirken çok boyutlu, çok kutuplu küresel düzene geçiliyor.

Algı operasyonları, manipülasyonlar, büyük veri analizi, siber saldırılar, asimetrik terör son olarak teknolojinin kimlerin, hangi oligarkların ellerinde etkili bir silah olabileceğinin tartışıldığı bu konjunktürde, gizli servislere hiç olmadığı kadar alan açıldı. Gizli servisler, siyasetçilerin de isteği ve desteği doğrultusunda, diplomatlar, asker ve sivil bürokratlardan rol çalmaktalar.

Pascal Boniface, küresel olarak 10 ayrı jeopolitik çatışma alanı ve 16 kriz bölgesinden bahsederken en eski çatışma alanı olarak ise Ortadoğu'yu işaret ediyor.¹ Ortadoğu'daki istikrarsızlık Ocak 2026'da Doğu Akdeniz'e, NATO'nun güney kanadına doğru genişliyor.

Doğu Akdeniz jeopolitiği yeniden inşa ediliyor. Bir tarafta Türkiye (KKTC dahil) Suriye, Libya, diğer tarafta ise İsrail, Yunanistan, Kıbrıs, Lübnan ve son aktör Somaliland.

İsrail faktörü

Hamas'ın 7 Ekim saldırıları sonrasında İran'ı ve vekil güçlerini de içine alan süreç, Suriye'de Baas Partisi iktidarının çöküşü ile sonuçlandı. İsrail, İran, Lübnan ve Suriye kaynaklı tehdit algısını en aza indirirken, Türkiye kaynaklı tehdit algısını en üst dereceye yükseltti.

İsrail, Lübnan'ın güneyini, Suriye'de ise Kuneytra, Golan Tepeleri ve Hermon Dağı'nı işgal etti. Kuneytra ve Golan Tepeleri, askeri açıdan stratejik öneminin yanısıra, bölgede zengin su ve verimli tarım alanları açısından da önemli.

İsrail'in güvenliği için Suriye'nin kuzeydoğusunda Arap olmayan müttefik olan SDG/PYD/YPG'nin kazanımları korunmalı. Güneyde ise Dürziler, Akdeniz kıyı şeridinde Alevi ve Hristiyan azınlıklar korunmalı.

---

¹ Pascal Boniface, "La Geopolitique, 50 fiches pour comprendre l'actualité", 2023

İsrail'in çıkarları için, Lübnan'da olduğu gibi, Suriye'nin belki de Irak'ın çok parçalı etnik mezhebi yapısı ne kadar bölünürse ve merkezi hükümet ne kadar zayıf olursa o kadar iyi.

İsrail, kendi halkına alan yaratmak için Filistinlilere yeni yaşam alanları arıyor. Somaliland, Afrika boynuzunda İsrail'in yeni bir vekil gücü oldu. Türk Deniz Kuvvetleri'nin Somali deniz yetki alanlarında, koruma görevini üstlendiği bir dönemde İsrail'in Somaliland'ı tanıması önemli.

Başbakan Netanyahu, 2025'in son haftasında kamuoyuna yaptığı açıklamada, Mossad Direktörü David Barnea'ya özel teşekkürlerini ileterek, girişimin (Somaliland) öncelikle İsrail'in güvenlik aygıtı aracılığıyla ve ulusal güvenlik meselesi olarak ele alındığını vurguladı.²

Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin Tutumları

Yunanistan, GKRY ve İsrail liderleri arasında, 22 Aralık'ta Kudüs'te, savunma, askeri ve güvenlik alanlarında ortak işbirliği anlaşması imzalandı. Hindistan'dan başlayıp Körfez ülkelerinden geçerek İsrail'den Yunanistan'a, Avrupa'ya kadar uzanan (IMEC) enerji projesini tekrar gündeme getirdiler.

Yunanistan ve Kıbrıs, İsrail'in teknolojik ve askeri yetenekleri ile doğrudan ilgileniyor. Türkiye'ye karşı kullanabilecekleri, en azından caydırıcı olabilecek İsrail yapımı hava savunma sistemleri ve füzeler olarak askeri yeteneklerini güçlendirmek istiyorlar. Ada'da İngiltere'nin bilinen askeri üstlerine ek olarak bölgesel ve küresel diğer güçlerin de askeri varlığı artıyor.

Lübnan

Lübnan, Yunanistan ve Güney Kıbrıs liderleri 26 Kasım 2025'te bir araya gelerek Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) sınırlandırma anlaşmasına imza attılar. Askeri ve güvenlik işbirliğine, enerji (elektrik) konusuna da vurgu yapıldı.

Bu gelişme analistler tarafından, "İsrail'in Yunanistan ile birlikte Doğu Akdeniz'deki nüfuz alanlarını, Türkiye aleyhine genişletme hamleleri çerçevesinde, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu'da siyasi gerilimi daha da artıracak bir adım olarak" değerlendirildi.

Türkiye'den taktiksel ilk tepki, Suriye ile deniz yetki alanlarında yapılacak anlaşmalarla yaşanacaktır.

Suriye

Suriye'ye yönelik siyasi ve ekonomik yaptırımlar ABD başta olmak üzere birçok ülke tarafından hızla kaldırılıyor. Suriye uluslararası alanda yalnızlıktan kurtuldu. Öte yandan, Suriye Hükümetine yönelik olarak, tüm etnik, dini, mezhebi azınlıkları kapsayıcı ve katılımcı bir

---

² Omar Harkous, "Israel scores strategic win with Somaliland deal, but it comes with risk", Al Majalla 27.12.2025

yönetim sergileyemediği, güvenlik alanında zaafiyetler yaşadığı, azınlık ve kadın haklarının ihlal edilmesine göz yumduğu yönünde çok sayıda eleştiri var.

Suriye’de 2025 yılında azınlıklara yönelik saldırılar devam etti. İŞİD faktörü ise bir vekil güç olarak Suriye sahasında güncelliğini ve önemini koruyor. Kısaca Suriye’de temkinli iyimser hava, hala kırılğan bir yapıda.

Suriye üzerinde Rusya ve İran’ın etkisi azalırken; İsrail güneyde Dürzi bölgesinde ve Kuzeydoğu’da SDG’nin hakim olduğu bölgede nüfuzunu genişletiyor. İsrail, Türkiye’nin Suriye topraklarında, hava üsleri başta olmak üzere askeri ve istihbari nüfuzunun önüne geçmeye çalışıyor.

Türkiye’ye etkiler

Türkiye, Suriye’de kilit bir ülke olarak değerlendiriliyor. Türkiye’nin Suriye üzerindeki nüfuzu, kısa vadede Türkiye’ye dış politikada manevra alanı sağlarken orta ve uzun vadede ise riskler barındırıyor.

Türkiye, güney sınırlarında Kürtler (SDG) ve bir yıl öncesine kadar Türkiye dahil tüm küresel aktörler tarafından terör örgütü olarak kabul edilen İslam Devleti ile komşu oldu. Türkiye, İran ve Rusya arasında da güven bunalımı yaşanıyor.

İsrail, Doğu Akdeniz jeopolitiği ve jeoekonomisinde yaşanan bu gelişmeleri fırsata dönüştürdü. “Yeni Osmanlılık” algısına vurgu yaparak, tarihi çatışmaları, kırılğanlıkları ve korkuları işaret ederek Yunanistan, Kıbrıs (GKRY) ve Lübnan ile birlikte yeni ittifaklar kuruyor.

Türkiye’nin iç siyasette terörsüz Türkiye açılım süreci devam ederken Suriye’de SDG’nin, PYD/YPG alt unsurları ile birlikte merkezi Hükümet içinde eritilmesi politikası zora girerken, Aralık ayında eski İŞİD tehdidi bir anda ön plana çıktı.

İŞİD, Suriye ve Türkiye’de tekrar sahada

İŞİD, SDG’nin önemini çok artıran bir faktör. ABD, İsrail, İngiltere ve Fransa ekseninde SDG, İŞİD ile mücadele için sahada mevcut pozisyonunu korumalı. Aralarında Avrupalı radikal teröristleri de barındıran ve sayıları on binin üzerinde olan İŞİD’li mahkumlar, SDG kontrolünde Suriye’deki hapisanelerde tutuluyor. İŞİD’li mahkumların Suriye’deki ailelerin sayısı ise 50 bin.

İŞİD’in Suriye’nin antik kenti Palmira’da 13 Aralık’ta düzenlediği eylemler sonrasında ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığı CENTCOM, Suriye’de çok sayıda İŞİD hedefini imha etti.

Suriye'nin Humus şehrinde Alevilerin yoğun bölgede bir camiye yönelik 26 Aralık'ta düzenlenen bombalı saldırıda sekiz kişi öldürüldü.³ Selefi-Tekfiri yapıdaki örgüt daha önce Şam'da, bir kiliseye yönelik gerçekleştirilen 25 kişinin öldüğü başka bir saldırıyı da üstlendi.

Lazkiye'de ise 28 Aralık'ta alevi halk, daha önce kuzeydoğudaki Kürtler ve güneydeki Dürziler gibi ademi merkezîyetçi bir idari/siyasi sistem çağrısında bulundular. Provokasyon gerçekleşti, üç kişi öldü, 50 yaralı var.

Türkiye/Yalova'da İŞİD'e yönelik düzenlenen operasyonda çıkan ve 7 saat süren çatışmada 3 polis şehit oldu, Türk vatandaşı 6 İŞİD'li terörist öldürüldü.⁴

İŞİD'in, son günlerde Suriye ve Türkiye'de gerçekleştirdiği terör eylemleri, sonuçları itibariyle ironik bir şekilde İsrail'in ve SDG'nin çıkarlarına hizmet ediyor.

Sonuç

Türkiye NATO'nun ikinci büyük ordusuna sahip bir ülke olarak Yunanistan ile NATO'da müttefik. Yunanistan ve GKRY, Avrupa Birliği üyeleri. Avrupa Birliği, siyasi ve ekonomik sorunlarla boğuşurken, Başkan Trump'ın öngörülemez politikaları sonrasında, güvenlik mimarisini yeniden şekillendirmek zorunda. Akla Türkiye geliyor ama nasıl?

Yunan, Rum ve İsrail lobileri Washington'da etkin ve güçlü pozisyonlardalar. Türkiye gelişen savunma sanayiine rağmen, ABD'nin Hasımlarıyla Yaptırımlar Yoluyla Mücadele Etme Yasası kapsamındaki CAATSA yaptırımları, F-16 modernizasyon projeleri, hava savunma ihtiyaçları konusunda ABD ile görüşme halinde.

Doğu Akdeniz jeopolitiğinde İsrail- Türkiye ekseninde yaşanan gelişmeler devam ederken İŞİD, vekil bir güç olarak tekrar sahneye çıktı. Çeçenistan, Bosna, Irak, Suriye iç savaşı ve Gazze'deki gelişmeler çok sayıda Türk insanını radikalleştirdi. Cihad adı altında pek çok Türk vatandaşı Suriye Türkiye arasında gidip geliyor.

Doğu Akdeniz'de ve bölge ülkelerinde gizli servislere başka bir alan daha açıldı. Devlet akli ve diplomasinin bilinen kanalları bir an önce devreye girmelidir. Bu bölgesel ve küresel tüm aktörlerin güvenliği ve çıkarları açısından önemli.

³ Al Jazeera, "Explosion at mosque in Syria's Homs kills at least eight," Al Jazeera English, December 26, 2025, <https://www.aljazeera.com/news/2025/12/26/explosion-at-mosque-in-syrias-homs-kills-three-report>

⁴ "Yalova'da İŞİD operasyonu: Çıkan çatışmada üç polis şehit oldu, 6 İŞİD'li öldürüldü," Gazete Oksijen, December 29, 2025, <https://gazeteoksijen.com/turkiye/yalovadaki-isis-operasyonunda-catisma-cikti-7-polis-yaralandi-260993>